

KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ TÜRK SEMBOLLERİNDEN GEYİK ve ÇAĞDAŞ GRAFİK TASARIM ÖGESİ OLARAK KULLANIMI

Deer From Turkish Symbols That Had to Be Lost and Use as a Contemporary Graphic Design Item

Dr. Öğr. Üyesi. Ülkü GEZER

Haliç Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü, ulkugezer@halic.edu.tr İstanbul/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2796-3942>

ÖZET

Sanat ve tasarımcı adaylarının, yerleşmiş olan batı ekolünden farklı olarak, kendi kültürel değerlerinden beslenerek özgün çalışmalar çıkarması, Türk sanatının geleceği açısından önem arz etmektedir. Bundan dolayı eğitim kurumlarında, Türk kültürü ve mitolojisi hakkında öğrenciler yeterli bir şekilde bilgilendirilmelidir. Türk kültür öğelerinin, yeni ve kapsamı geniş bir alan olan grafik tasarımda da yer edinmesinin sağlanması amaçlanmalıdır. Grafik Tasarımın ana dili sembolik anlatım dilidir. Kültürümüzdeki sembolleri tanımamız, bu alandaki tasarımcılarımız için çok daha birebir bir önem taşımaktadır. Bu çalışma, Türk sanatı ve kültürünün önemi, bu alandaki sembolikleşmiş öğelerin önemi ve çağdaş grafik tasarımda bir tasarım elemanı olarak kullanılabilecek ve başlıbaşına artı değer yaratabilecek olan semboliklerden geyik figürü üzerine yapılmış araştırmalar ve bilgilendirmeler üzerinden bütün kültürel öğelerimizin önemi ile ilgili farkındalık yaratmayı önemsemektedir.

Anahtar Kelimeler: Geyik, Türk Sanatı, Sembol, Grafik Tasarım.

ABSTRACT

It is important for the future of Turkish art that candidates of art and designers, unlike the western school that has been established, nourished their own cultural values and carried out original works. Therefore, students should be adequately informed about Turkish culture and mythology in educational institutions. It should be aimed to ensure that Turkish cultural elements are included in graphic design, which is new and has a wide scope. The main language of Graphic Design is the symbolic expression language. Recognizing the symbols in our culture is of great importance for our designers in this field. In this study, there are researches and information on the importance of Turkish art and culture, the importance of symbolized elements in this field and the symbolic deer figure, which can be used as a design element in contemporary graphic design and create added value on its own. Through these, it cares about creating awareness about the importance of all our cultural elements.

Keywords: Deer, Turkish Art, Symbol, Graphic Design.

1. GİRİŞ

Anadolu, bütün çağlar boyunca var olmuş olan en verimli kıtadır. Birçok imparatorluğun ana eksenidir. Yunan medeniyetinin önemli bölümü Batı Anadolu'dur. Roma'nın asıl kalbi İtalya ile birlikte Anadolu'dur. Bizans burasıdır. Selçuklu ve Osmanlı'nın temeli bu topraklardadır. Anadolu'daki entellektüel mayalanmada ne kadar İslam, ne kadar Türk ne kadar Bizans vardır, bunları anlamak Türk sanatının soy kütüğünü çıkarabilmektir. Sanatımızı öğrenirken sadece Anadolu'yu esas almak da uzun akışlı bir nehrin çıkış noktasından buraya kadarki bölümünden, yani arka plandan yoksun kalmak demek oluyor. Anadolu'yu en azından İran, Büyük Selçuklu ve Asya bağlantılarıyla gerilere bağlamadıkça her bir parçanın hangi bütüne ait olduğunu anlayamıyoruz.

Türk sanatı, Türk toplumlarının eskiliği ve çok fazla yere yayılmış olmaları nedeniyle birçok kültürle alışverişe girmiş, onları etkilemiş zaman zaman da onlardan kendisine çeşitli öğeler katarak etkilenmiştir.

Sanat dünyamızdaki malzemeyi eskiden yeniye doğru gözden geçirmek, eski Türklerden Uygurlar'a, Uygurlar'dan, Karahanlılar'a, Büyük ve Anadolu Selçuklular'dan Osmanlı'ya bağlanan zinciri kaybetmemek tarihsel sürekliliği güvenilir bir zeminde inceleyebilmek gerekmektedir.

Tarih boyunca yayıldığı bölgelerde; Asya göçebe kültürünün verileri ve İslam sanatı ile ortak paydaları olan Türk sanatı aynı anda veya sırayla daha başka alt unsurlarla da akrabalık kurmuştur. (Selçuk Mülayim, Değişimin Tanıkları, 106)

Sanat ve tasarım ürünlerimizde kendi sembolizimimizi kullanmak ona manevi derinlik ve öz kazandırmakla kalmayıp o üretimi kimlikli kılmaktadır. Bu durum o sembol, kendi kökeniyle olan mistik bağlantısını kaybetse bile sürmektedir.

Buna göre kültürel sembollerimizin tematik veya biçimsel olarak araştırılmasında Türk tarihinin daha eski katmanlarında yer alan ve Asya kültür çevrelerinin ürünü olan figürlerin de incelenmesine öncelik vermek gerekecektir. (Selçuk Mülayim, Değişimin Tanıkları, 108)

Türk sanatında da önemli bir yeri olan Hayvan Üslubu ise, Eski Çağ ve Orta Çağ boyunca Britanya adalarından Mezopotamya'ya kadar uzanan bir kuşak üzerinde karşımıza çıktığı gibi Güneydoğu Asya, Çin ve İskandinav ülkelerinde de örnekler vermiştir. Göçlerle ortaya çıkan yayılma alanlarının jeohistorik konumu, bu üslubun Orta Asya kökenli olabileceği izlenimini vermektedir. (Selçuk Mülayim, Değişimin Tanıkları, 111)

Grafik Tasarımın ana dili sembolik anlatım dilidir. Kültürümüzdeki sembollerini tanımamız, bu alandaki tasarımcılarımız için çok daha birebir bir önem taşımaktadır.

2. GEYİK

Etimoloji:

(Gey/Gez) kökünden türemiştir. Uzun ve çatal boynuzları olan memeli hayvan anlamına gelir. Moğolcada Giyih sözcüğü aydınlık anlamına gelir ve bu hayvanın kutsallığı ile de bağlantılıdır. Örneğin Alankova sözcüğü de Işığın Geyiği gibi bir anlam ifade eder. (Deniz Karakurt, Türk Mitoloji Ansiklopedisi, 335)

Doğu Avrupa'dan Çin'e kadar uzanan bu alanda ve bütün Sibiry'a'nın güney kesiminde benzer olan şartlar, hayvan türleri arasında geyiğin önemli bir yer tuttuğunu ve buna bağlı olarak da ortak bir kültürel değer olarak var olduğunu göstermektedir. Efsaneleri günümüze kadar uzanan bu hayvanın önemli ve kutsal bir varlık olarak göçebelerin hayatında seçkin bir yer kapladığını ve attan bile daha önemli olabildiğini görüyoruz. Geyik, efsanelerde sık sık başrole çıkar insanlara yol gösterir kahramanlara öncülük eder. Geyik kültürünün, Türkler arasında İslamiyetten sonra da devam ettiğini Halk bilimi, Etnografya, Sanat, Edebiyat ve Folklorik araştırmalar ortaya koymaktadır.

Geyik figürü, dünyada çok sayıda araştırmacının dikkatini çekmiş bir figürdür. Sözünü ettiğimiz gibi J. Strzygowski hayvan üslubunu 10 binlerce yıl geriye götürerek Buzul Çağı'na kadar indirmişti. Yine aynı araştırmacı Türk sanatının en erken devirlerini Buzul Çağına kadar indirmektedir.

Geyik, daha çok Orta Asya'daki çok tanrılı inançlarla ve tasavvufla ilişkili bir figürdür ve yol gösterici özelliğinden dolayı kutsal bir hayvan olarak kabul edilmektedir. 12 Hayvanlı Takvimde de yer alır. İnsandan daha hızlı ve güçlü oluşu nedeniyle büyümlü güçleri üzerinde topladığına inanılmıştır.

Geyiğin Orta Asya şaman inanışları çerçevesinde şaman davulunu taşıyan, ölünün ruhunu öbür dünyaya götüren canlı olduğu, şamanların ayinler esnasında sıkça geyik kılığına girdiği ve davulun üzerinde bulunan geyik tasvirlerinin amacının ise daha kolay bir gökyüzü yolculuğu yapmak olduğu düşünülürse, Afyon mezar taşlarında görülen geyik kabartmalarının ölünün ruhuna gökyüzü yolculuğu esnasında refakat ettiği sonucuna varılabilir.

Resim1. Afyon mezar taşı geyik kabartmalarından örnek / Afyon tomb stone deer relief sample (Hamza Gündoğdu, "Afyonda Yeni Bulunmuş bir Mezartaşı Hakkında" Sanat Tarihi Yıllığı, 83)

“Sibirya’da, Doğu ve Orta Asya’da Proto-Türk devirlerden beri metal objeler üzerine kazınmış geyik adam tasvirleri ve geyik boynuzlu başlıklar görülmekteydi. (Yaşar Çoruhlu, Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi-II, 160)

Resim 2. Geyik boynuzlu şaman başlığı, Sibirya Yenisey / Deer horned shaman head, Siberian Yenisei (Yaşar Çoruhlu, Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi, 160)

Türklerde Kuzey Geyiği (Ren Geyiği) kültü gibi, bazı hayvan kültlerinin varoluşu ve birtakım arkeolojik buluntular onların daha kuzeydeki bölgelerle (Güney Sibirya) ilişkilerinin olması gerektiğini de ortaya koyuyor.

Milattan önceki bin yıl içinde geyik motifi, Eurasia’da yaşayan bütün göçebe boyların başlıca ongunlarından biridir. Çünkü MÖ 1000 yıllarından başlayıp MS Göktürk ve Avar eşyalarında görülen figürler geniş bir coğrafyada yaygın, kronolojik bakımdan kesintisiz devam eden bir geyik mitolojisinin bozkır halklarınca önemli olduğunu gösterir.

Resim 3-4. İskit altın plaka geyikleri, Ukrayna / Scythian gold plate deers, Ukraine (Yaşar Çoruhlu, J. Aruz, K.Jettmar)

Resim 5-6. İskit altın plaka geyikler, Ukrayna / İskit altın plaka geyikler, Ukrayna
(Yaşar Çoruhlu, J. Aruz, E.D. Reeder)

Geyik çok eski çağlardan beri Türk topluluklarınca kutsal bir hayvan sayılmaktaydı. Bizanslı tarihçi Eunapios ve daha sonra Priskos'da geçen bir efsane, öteki kaynaklara da bu 2 kaynaktan yayılır. Efsane şöyledir: “Sürgün avı yapan Hun avcıları avlana avlana Maeotis bataklıklarına gelmişler. Bu sırada karşlarına nereden geldiği bilinmeyen bir geyik çıkmış. Geyik onları bataklığa doğru çekmeye başlamış. Az sonra bataklığın öbür tarafı görünmüş. Burada İskitlerin ülkesi varmış. Hunlar bu ülkeye ayak basar basmaz geyik kaybolmuş.” Bu efsanede geyik doğru yolu gösterici, yeni yurtlara götürücüdür. Hun mitolojisinde ren geyikleri kutsaldır.

Resim 7. Ağaç deri geyik, Altay / Tree leather deer, Altay
Resim 8. Metal kaplı ağaç geyik, Altay / Metal covered tree deer, Altay
(Yaşar Çoruhlu, J. Aruz, K.Jettmar)

Avcı-geyik efsanesi Uygurlar'da da vardır. Fena bir avcı iken mucizevi bir geyik tarafından doğru yola sevk edilme motifi Budizm'de de yaygındır. Bilge Kağan kitabesinin batı yüzünde yer alan şu satırlar, Göktürk hükümdarlarının da geyiği kutsal saydıklarını gösterir; “Davul gürler gibi dağda yabani geyik gürlerse, öylece mateme gark olurum.” İslam'dan önceki İç Asya uygarlığının dini hayatında hayvan unsurunun, özellikle geyiğin insandan daha güçlü, hızlı, üstün oluşu (theriomorphic) bu hayvanın büyü güçleri üzerinde toplanmasına yol açmıştır. Geyik yırtıcı ve fantastik biçimli yaratıklardan olmadığı ve göçebe ekonomisinde at kadar bile yer tutmadığı halde insanların ruhsal dünyasında önemli bir yer tutmuştur. İnsanların bu hayvana karşı duyduğu ilgi çok farklı şekillerde açıklanabilir. Örneğin geyik bir av hayvanı olarak düşünülürse avcıyla avlanan hayvan arasındaki ilgi derin bir ruhsal yakınlığa yol açmış olabilir. Bu hayvanın bir hayvan-tanrı olduğu dönemler geyiğe mitolojik bir üstünlük sağlamış olabilir.

Geyik, Şaman törenlerinde suretine bürünülen hayvan-ata ya da ruhlardan biridir. Bu nedenle Şaman elbisesi veya davulu üzerinde görülebilirler.

“Yine gök unsuruna bağlı olarak Orta ve İç Asya'da özellikle beyaz geyiğin önemli olduğunu görüyoruz. Anadolu'daki Alageyik efsanesi ya da destanı da bununla ilgilidir. Beyaz-ak-ala geyik tasavvuru Çinlilerde olduğu gibi Türklerde de çok eskidir. Bahaddin Ögel'in deyişi ile, temizliğin, arılığın, ululuğun sembolü olan beyaz renk, hayvancılığa dayalı Türk topluluklarında hayvanlara bir sıfat olarak veriliyordu.” (Yaşar Çoruhlu, Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi-II, 163)

Resim 9. Bilge Kağan Anıt Mezar Külliyesi'nden kazılarla çıkarılan geyik heykeli / Deer statue excavated from Bilge Kağan Memorial Tomb Complex (Fotoğraf Yaşar Çoruhlu, İstanbul Sabancı Müzesi, Cengiz Han ve Mirasçıları Sergisi, 2007, Erken Devir Türk Sanatı)

Geyik Ana – Türk, Moğol ve Altay mitolojilerinde Geyik Tanrı. Değişik Türk dillerinde Keyik (Kiyik, Giyik) Ana olarak da söylenir. Burçın (Burçin) Ana veya Bulan (Bolan) Ana tabirleri de eşanlamlı olarak kullanılır. Moğollar Maral Ece derler. Bedenindeki lekeler yıldızların işaretleridir. Denizden çıkarak gelmiştir. Bazı Türk boylarına yol göstericilik yapar. Ak geyik kılığına girerek Göktürklerin atasıyla birleşmiş ve Göktürkler türemiştir. Görkemli çatal boynuzları ve kanatları vardır. İnsan biçimindeyken çok güzeldir. Vücut hatları ince ve orantılı olarak betimlenir. Maral sözcüğü Moğolcada geyik demektir.

Geyik Ata – Türk, Moğol ve Altay mitolojilerinde Geyik Tanrı. Değişik Türk dillerinde Keyik (Kiyik, Giyik) Ata olarak da söylenir. Sığın (Sıgun) Ata veya Bulan (Bolan) Ata ya da Puğu (Buğu) Ata tabirleri de eşanlamlı olarak kullanılır. Moğollar Eli Ecege derler. Geyik sürülerinin başında bulunup idare eden geyiğe Gökgeyik ve Göksığın adı verilir. Masal kahramanları veya söylence kişileri bir geyiği kovalar ve peşinden bir mağaraya girer. Burada çoğu zaman güzel bir kıza rastlar. Geyikli Baba gibi erenler halk kültüründe sıklıkla yer alır. Hacı Bektaş-ı Veli gibi erenler de geyik donuna bürünebilirler. (Deniz Karakurt, Türk Mitoloji Ansiklopedisi, 334-335)

Göktürk devrinde avlanarak kurban edilen geyik aynı zamanda hükümdarlıkla ilgiliydi. Bu konuyla ilgili olarak Emel Esin Kültigin yazıtının doğu yüzündeki kağan damgasında görülen dağ keçisinin muhtemelen sıgun (geyik) olduğunu belirtmektedir. O aynı zamanda Bey kutunun da simgesiydi.” (Yaşar Çoruhlu, Türk Mitolojisinin Ana Hatları, 175-176)

“Geyik, gazel veya ceylanlar gerek Türk sanatçıların yaptığı duvar resimlerinde gerekse diğer Budist sanatçıların freskolarında sık sık yer almaktaydı. Daha evvel Göktürklerde su ilahesinin ak geyiklerinin avlanması yasak olması gibi, M.S 630 yılında Budist Batı Türk hükümdarı da yaylada beslediği geyikleri avlayanları ölüm ile cezalandırıyordu.

Örneğin Doğu Türkistan'da Uygur döneminden evvelki Türk dönemlerine işaret edilecek bir resimde bir 'altın geyik' tarafından düştüğü su dolu çukurdan kurtarılan Benares kralının tasvirini görüyoruz. Kral geyiğin önünde diz çökmüş ve ona teşekkür etmektedir. Burada söz konusu edilen geyik aslında Buda'nın Buda olmadan evvel biçimine girdiği hayvanlardan birisidir.

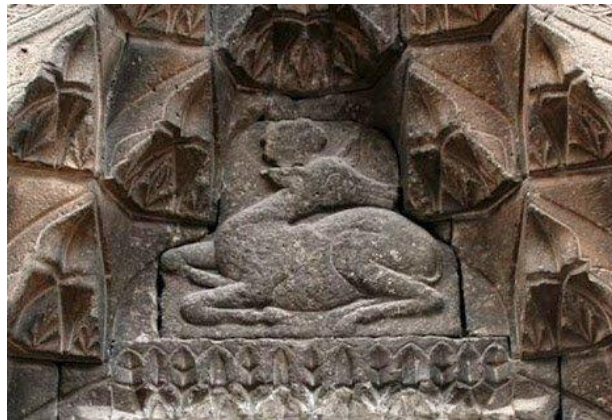
Resim 10. Keçe yaygıda geyik tasviri, Moğolistan / Description of deer in felt mat, Mongolia (Yaşar Çoruhlu, G.Eregzen)

Resim 11. Keçe eyerde geyik tasviri, Altay / Depiction of deer in felt saddle, Altay (Yaşar Çoruhlu, S.I Rudenko)

Geyiğin bey veya hükümdar kutunun sembolü olması, hayvan mücadele sahnelerinde yer alması, dini bakımdan önemi gibi geyik sembolizmi ile ilgili çeşitli konular İslamiyetten sonra Karahanlılardan Osmanlı devrinin sonuna kadar olan devrede bazan azalarak, bazan çoğalarak, bazan değişik şekiller alarak devam etmiştir. Emel Esin'e göre Kutadgu Bilig'de hükümdara 'sıgun' (geyik) ünvanı ile seslenilirken devlet kutu geyiğe benzetilmektedir." (Yaşar Çoruhlu, Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi-II, 169-170)

Geyik kutluluk kazanmış bir hayvandır. İslam öncesinden gelen inançlar daha Horasan'dayken şekillenerek İslami çağ içinde yer alır. Yüzyıllar öncesinden kaynaklanan bir borçluluk duygusu totem kutluluğu taşıyan bu hayvanı Anadolu'ya getirmiş, eski destanlardan alıp halk hikayelerine ve şiirlerine konu olan bir motif haline sokmuştur. Kısacası geyik de insanlarla birlikte Müslüman olmuştur. (Selçuk Mülâyim, Değişimin Tanıkları, 153-154)

Resim 12. Selçuklu dönemi, aslan ve geyik figürleri / Seljuk period, lion and deer figures
(<https://tr.pinterest.com/pin/790311434586470205/>) 17.02.2020

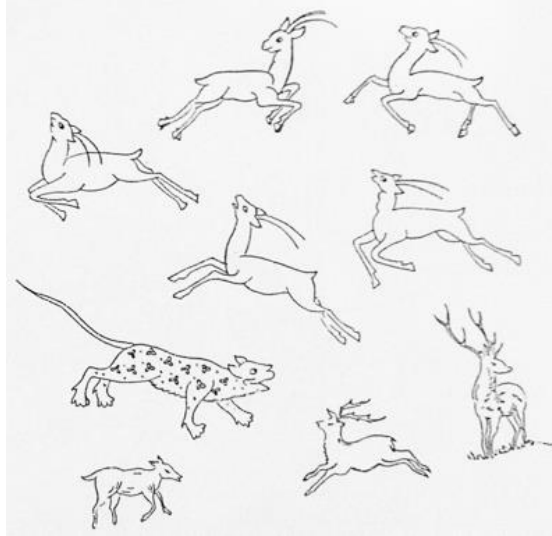
Resim 13. Türkiye, Niksar Çöreği Büyük Tekkesi taş kapısında taş geyik kabartması / Turkey, Niksar Buns deer stone relief at the gates of the Great Tekke crown (<https://twitter.com/stuncol55/status/968963913520906241/photo/1>)
17.02.2020

“Geyiğin birçok anlamının simgesel olarak Müslüman Türklerde devam ettiğini görüyoruz. Çeşitli tarikatlarla ilgili menkıbelerde; örneğin Bursa’nın manevi sahiplerinden sayılan Geyikli Baba’nın geyik biçimine girdiği anlatılmaktadır. Ayrıca nazara karşı geyik boynuzu kullanılmıştır ve bu sevimli hayvan Yörükler arasında bolluk ve bereketin simgesi sayılmıştır.” (Yaşar Çoruhlu, Türk Mitolojisinin Ana Hatları, 175-176)

Resim 14. Hacı Bektaş Veli geyik ve kaplan tasviri, Hacı Bektaş Müzesi / Depiction of Hacı Bektaş Veli deer and tiger, Hacı Bektaş Museum (<http://www.hacibektas.bel.tr/portal/haci-bektas-veli-anma-torenleri-programi/>) 17.02.2020

Resim 15. Dindar bir Türk adam, geyiği ile birlikte, Gravür (İngiliz seyyahlardan birine ait. XVI. yüzyıl) / A religious Turkish man, with his deer, Engraving (belonging to one of the English travelers. XVI century) (<https://twitter.com/arkeolog007/status/1132389378599399424/photo/1>) 17.02.2020

Resim 16. Saray dokumalarında ve Türk Geleneksel Sanatlarında geyik motifleri / Deer motifs in palace weavings and Turkish Traditional Arts (İnci Birol ve Çiçek Derman, Türk Tezyini Sanatlarında Motif)

3. SONUÇ

Cassier, kültür dünyasını sembollerle açıklamaktadır. Modern bilimin de tamamen sembollerden oluştuğunu ifade eden Cassier; kültürde yeniden üretimin önemli olduğunu, bunun başka kültürlerin etkisiyle değil de, eski kültürün derinliklerinin kavranılıp, yeni düşünceler üzerinde inşa edilerek oluşturulabileceğini belirtmiştir (M. Köktürk, Kültür ve Sembol).

Buradan yola çıkarak denilebilir ki, Türklerin mitolojileri sayısız sembolü içinde barındırmaktadır. Bu semboller araştırılıp anılmadığı için insanlar ve hatta tasarımcılar başka kültürlerin sembollerini benimsemektedir. Cassier’in de dediği gibi, yeni fikirler eskinin üzerine katılarak inşa edilir. Türkler kendi kültürel değerlerini araştırıp, bunların üzerine katmadığı sürece bu kültürde yeni fikirler oluşmayacaktır.

Kökleri Buzul Çağına kadar inen Türk toplulukları ile aynı köklülükte bir kült olarak varolagelmiş olan geyik sembolü bugün ne durumdadır diye bakacak olursak, ne yazık ki ülkemizde bütün bu bilgilerin pek

bilinmemekte olduğunu, “geyik” sembolünü, onu çağdaş sanat ve tasarımda hakkını vererek kullanmaya devam eden Batıya deyim yerindeyse “kaptırmış” durumda bulunduğumuzu söyleyebiliriz.

Kendi tarihimiz kadar köklü olan ve bize ait olan bu sembolü (ve daha başka kültür öğelerimizi) öğrenip, sahip çıkıp kendimize maletmek için, daha da geç kalmadan çabalamamız gerekmektedir.

Grafik tasarımın ana dili sembolik anlatım dilidir. Kültürümüzdeki sembollerini tanıyamamız, bu alandaki tasarımcılarımız için çok daha birebir bir önem taşımaktadır.

Yine Dünyadan iki örnek vermek gerekirse; Mercedes ve Mitshubishi markalarının uluslararası üne kavuşmuş olan amblemlerinin her biri binlerce yıllık Asya kültüründeki sembollerden alınmıştır.

Çağdaş tasarımda binyılların izlerini sürerek bu denli başarı ile kullanabilmek, bizlerin de sorumluluğunda olması gereken bir yaklaşımdır. Bu da, üzerinde yaşadığımız toprakların katman katman geriye giden tarihi ve kültürü ile Orta Asya’daki atalarımızdan taşıdığımız kadim kültürel değerleri araştırmak, öğrenmek, içimize sindirmek, çalışmalarımızda yeri geldiği zaman onlardan yansımalar yapabilmekle olur.

İlk ve Orta öğrenimde Türk Sanatı Tarihi ve Türk Kültürü bilincini aşılayabilecek derslerin bulunması elzemdir. Aynı şekilde Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültelerinde Türk Sanatı Tarihi ve Türk Kültürünü tanıtan derslerin bulunması ve kavratılması çok önemlidir.

Bu bilinç hem günümüzde “Geleneksel Sanatlar” kategorisi ile modern sanat ve tasarım eğitiminden ayrı tutulan, ayrı değerlendirilen alanlardaki birikimin çağdaş sanat ve tasarım eğitimine yansımaları sağlayacak, hem de yine modern sanat ve tasarımdaki ürünlerimizin kimliksiz birer kopya olması tehlikesini ortadan kaldırmaya yarayacaktır.

Türk sanat tarihine ilgi duyan, önemseyen, öğrenmeye ve eserlerinde bundan yararlanmaya çalışan kişi sayısı malesef artmamakta, hatta Cumhuriyetimizin ilk kurulduğu dönemdeki bu anlayış giderek gerilemekte kaybolmaktadır. Bu gerçek, malesef Türklerin kültürel, tarihi dokusunu ve mirasını zedelemektedir.

Biz bu ülkenin tasarımcıları ve tasarım eğitmenleri olarak kendimize hangi soruları sormamaktayız, neleri merak etmemekteyiz?

Türk kültürünü grafik tasarım alanına taşımak isteyen araştırmacılar, doğudan batıya birçok kültürel değerleri bünyesinde taşıyan Türk mitolojisinde birçok hayvan sembolü ile bitkisel ve geometrik motifler bulabilirler. Bu kültürel değerlerin grafik tasarım alanına yansıtılarak zenginleştirilmesi, bu alanın dünya standartlarında fark yaratması açısından önem arz etmektedir.

Türk mitolojisi ile ilgili çalışmalar yaklaşık bir asırdır devam etmektedir, bunun sonucu olarak eğitim kurumlarına yeterince yansımaması vahim bir durumdur. Oysa yeni fikirler eskinin üzerine katılarak inşa edilir. Türkler kendi kültürel değerlerini araştırıp, bunların üzerine katmadığı sürece bu kültürde yeni fikirler oluşmayacaktır.

KAYNAKLAR

KÖKTÜRK, Milay (2014), “Kültür ve Sembol Bir Cassirer İncelemesi”, Aktif Düşünce Yayınları, Ankara

KARAKURT, Deniz (2012), “Türk Mitoloji Ansiklopedisi,” E-kitap

MÜLAYİM, Selçuk (1999), “Değişimin Tanıkları”, Kaknüs Yayınları, İstanbul

ÇORUHLU, Yaşar, (2019), “Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi-II”, Ötüken Yayınları, İstanbul

ÇORUHLU, Yaşar, (2013), “Türk Türk Mitolojisinin Ana Hatları”, Kabalcı Yayınları, İstanbul

ÇORUHLU, Yaşar, (2017), “Erken Devir Türk Sanatı”, Kabalcı Yayınları, İstanbul

BİROL, İnci - DERMAN, Çiçek, (2019) “Türk Tezyini Sanatlarında Motif”, Kubbealtı Yayınları, İstanbul

GÜNDOĞDU, Hamza, (Kasım 1983) "Afyon'da Yeni Bulunmuş Bir Mezartaşı Hakkında", Journal of Art History / 12 : 61-94. Makale

YOZGAT, Sema, (2019), “Türk Mitolojisindeki Grafik Sembollerin Günümüz Logo Tasarımlarına Yansımaları Kuş Figürü Örneği”, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez